EUROOPA LIIDU (OR. en)

MÄRKUS **LIMITE**

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee
Eelm dok nr:	8704/07 DROIPEN 36 +COR 1
Komisjoni ettepaneku nr:	14904/01 DROIPEN 105 KOM(2001) 664 lõplik
Teema:	Ettepanek: nõukogu raamotsus teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega

Pärast seda, kui justiits- ja siseküsimuste nõunikud analüüsisid 25. juunil 2007 eespool nimetatud ettepaneku preambulit, ja pidades silmas Euroopa Parlamendiga uuesti konsulteerimist, esitatakse delegatsioonidele lisas kavandatud nõukogu raamotsuse (teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega) lõplik tekst, mille vaatavad läbi õiguskeele eksperdid ning mis esitatakse Euroopa Parlamendile uuesti konsulteerimiseks.

LISA

NÕUKOGU RAAMOTSUS TEATUD RASSISMI JA KSENOFOOBIA VORMIDE JA ILMINGUTE VASTU VÕITLEMISE KOHTA KRIMINAALÕIGUSE VAHENDITEGA

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikleid 29 ja 31 ning artikli 34 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,[1]

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust[2]

ning arvestades järgmist:

(1) Rassism ja ksenofoobia rikuvad otseselt vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtteid, millele Euroopa Liit on rajatud ja mis on ühised kõikidele liikmesriikidele.

(2) Nõukogu ja komisjoni tegevuskavas, mis käsitleb Amsterdami lepingu sätete parimaid rakendusvõimalusi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomiseks [3], 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta Tampere Euroopa Ülemkogu järeldustes[4], Euroopa Parlamendi 20. septembri 2000. aasta resolutsioonis[5] ning komisjoni teatises nõukogule ja Euroopa Parlamendile, mis käsitleb Euroopa Liidus vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisel saavutatud edu kontrolliva tulemustabeli ajakohastamist iga poole aasta järel[6] (2000. aasta teine pool), kutsutakse üles selles valdkonnas meetmeid võtma. 4.–5. novembri 2004. aasta Haagi programmis tuletab nõukogu meelde Euroopa Ülemkogu poolt 2003. aasta detsembris juba kord väljendatud kindlat kohustust seista vastu rassismi, antisemitismi ja ksenofoobia mis tahes vormidele.

---

1 ELT C
2 ELT C
3 EÜT C 19, 23.1.1999, lk 1.
4 http://ue.eu.int/en/Info/eurocouncil/index.htm
5 EÜT C 146, 17.5.2001, lk 110.
6 KOM(2000) 782 lõplik.

(3) Nõukogu 15. juuli 1996. aasta ühismeedet 96/443/JSK rassismi ja ksenofoobia vastase võitluse meetmete kohta, mis on vastu võetud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel[7], tuleb täiendada edasiste seadusandlike meetmetega liikmesriikide õigusnormide edasiseks ühtlustamiseks ja selliste tõhusat õigusalast koostööd segavate takistuste ületamiseks, mis on peamiselt põhjustatud erinevustest liikmesriikide õiguslikus lähenemisviisis.

(4) Vastavalt 1996. aasta ühismeetme hindamisele ja muudel rahvusvahelistel tasanditel, näiteks Euroopa Nõukogus, tehtud tööle on õigusalases koostöös ikka veel esinenud mõningaid raskusi ja seetõttu on vaja liikmesriikide kriminaalõigust edasi ühtlustada, et tagada terviklike ja selgete õigusaktide rakendamine rassismi ja ksenofoobiaga tõhusalt võitlemiseks.

(5) Rassism ja ksenofoobia ohustavad sellise käitumise sihtmärgiks olevate isikute rühmi. Euroopa Liidu tasandil on vaja määratleda ühine kriminaalõiguslik lähenemine rassismi ja ksenofoobia nähtusele tagamaks, et samalaadne käitumine loetakse süüteoks kõikides liikmesriikides, ning et selliseid süütegusid toime pannud või nende suhtes vastutavaks tunnistatud füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.

(6) Liikmesriigid tunnistavad, et rassismi ja ksenofoobia vastu võitlemiseks on vaja võtta erinevaid meetmeid üldises raamistikus ning see ei tohi piirduda üksnes kriminaalasjadega. Käesolev raamotsus käsitleb üksnes rassismi ja ksenofoobia eriti raskete vormide vastu võitlemist kriminaalõiguse vahenditega. Kuna liikmesriikide kultuuri- ja õigustraditsioonid on mõnevõrra erinevad, eelkõige nimetatud valdkonnas, ei ole kriminaalõiguse täielik ühtlustamine praegu võimalik.

(7) Mõistega "sünnipära" osutatakse peamiselt isikutele või isikute rühmadele, kes sünni järgi pärinevad isikutest, keda võib iseloomustada teatud tunnuste (nagu rass või nahavärv) abil, kuid kellel ei pruugi enam kõiki nimetatuid tunnuseid esineda. Sellele vaatamata võivad sellised isikud või isikute rühmad oma sünnipära tõttu sattuda vihkamise või vägivalla ohvriks.

---

[7] EÜT L 185, 24.7.1996, lk 5.

(8) Mõistega "usutunnistus" osutatakse üldiselt isikutele, keda määratletakse nende usuliste veendumuste või tõekspidamiste järgi.

(9) Mõistega "vihkamine" osutatakse vihkamisele, mille aluseks on rassiline kuuluvus, nahavärv, usutunnistus, sünnipära või rahvus või etniline päritolu.

(10) Käesolev raamotsus ei takista liikmesriike vastu võtmast siseriikliku õiguse sätteid, millega laiendatakse artikli 1 punkte c ja d kuritegudele, mis on suunatud isikute rühma vastu, keda määratletakse muude kriteeriumite kui rassilise kuuluvuse, nahavärvi, usutunnistuse, sünnipära või rahvuse või etnilise päritolu alusel, nagu näiteks ühiskondliku seisundi või poliitiliste veendumuste alusel.

(11) Tuleks tagada, et rassismi ja ksenofoobia ilminguid sisaldavate süütegude uurimine ja nende eest süüdistuse esitamine ei sõltuks ohvrite esitatud tunnistustest või süüdistustest, kuna ohvrid on sageli eriti kaitsetud ega soovi algatada kohtumenetlust.

(12) Kriminaalõiguse ühtlustamine peaks tooma kaasa tõhusama võitlemise rassismist ja ksenofoobiast ajendatud süütegude vastu, soodustades liikmesriikide vahelist terviklikku ja tõhusat õigusalast koostööd. Nõukogu peaks käesolevat raamotsust läbi vaadates arvesse võtma nimetatud valdkonnas esineda võivaid raskusi, eesmärgiga kaaluda edasiste meetmete vajalikkust nimetatud valdkonnas.

(13) Kuna eesmärki karistada kõikides liikmesriikides rassismist ja ksenofoobiast ajendatud süütegusid vähemalt minimaalsete tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega ei suuda liikmesriigid eraldi tegutsedes täielikult saavutada, sest eeskirjad peavad olema ühised ja ühilduvad, ning kuna seda eesmärki saab paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 nimetatud ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Viimati nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev raamotsus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

(14) Ühismeede 96/443/JSK tuleks tunnistada kehtetuks, sest seoses Amsterdami lepingu, nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ (millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust)[8] ning käesoleva raamotsuse vastuvõtmisega on see aegunud.

(15) Käesolev raamotsus austab põhiõigusi ja järgib Euroopa Liidu lepingu artiklis 6 ja Euroopa inimõiguste konventsioonis, eelkõige selle artiklites 10 ja 11 tunnustatud ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, eelkõige selle II ja VI peatükis kajastatud põhimõtteid.

(16) Ühinemisvabaduse ja sõnavabaduse, eelkõige ajakirjandusvabaduse ja muude meediakanalite sõnavabadusega seotud kaalutlused on põhjustanud paljudes liikmesriikides protseduuriliste tagatiste kehtestamise ning vastutuse piiritlemist või piiramist käsitlevate konkreetsete eeskirjade sätestamise siseriiklikus õiguses,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

Rassismi ja ksenofoobia alased süüteod

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmised tahtlikud teod on karistatavad:

a) vägivalla või viha avalik õhutamine isikute rühma või rühma liikme vastu, keda määratletakse rassilise kuuluvuse, nahavärvi, usutunnistuse, sünnipära või rahvuse või etnilise päritolu alusel;

b) punktis a nimetatud teole kaasaaitamine kirjutiste, piltide või muu materjali avaliku levitamise või jagamise kaudu;

---

[8] EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22.

c) Rahvusvahelise Kriminaalkohtu statuudi artiklites 6, 7 ja 8 määratletud genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegude, mis on suunatud isikute rühma või rühma liikme vastu, keda määratletakse rassilise kuuluvuse, nahavärvi, usutunnistuse, sünnipära või rahvuse või etnilise päritolu alusel, avalik õigustamine, eitamine või mitteoluliseks tunnistamine juhul, kui teoga võidakse õhutada vägivalda või viha isikute rühma või rühma liikme vastu;

d) 8. augusti 1945. aasta Londoni lepingule lisatud rahvusvahelise sõjatribunali harta artiklis 6 määratletud kuritegude, mis on suunatud isikute rühma või rühma liikme vastu, keda määratletakse rassilise kuuluvuse, nahavärvi, usutunnistuse, sünnipära või rahvuse või etnilise päritolu alusel, avalik õigustamine, eitamine või mitteoluliseks tunnistamine juhul, kui teoga võidakse õhutada vägivalda või viha isikute rühma või rühma liikme vastu;

e) Lõike 1 kohaldamisel võivad liikmesriigid otsustada karistada üksnes tegu, mis võib rikkuda avalikku korda või mis on ähvardav, kuritahtlik või solvav.

f) Lõike 1 kohaldamisel hõlmab viide usutunnistusele vähemalt neid tegusid, mida kasutatakse ettekäändena tegudeks, mis on suunatud isikute rühma või rühma liikme vastu, keda määratletakse rassilise kuuluvuse, nahavärvi, sünnipära või rahvuse või etnilise päritolu alusel.

2. Iga liikmesriik võib käesoleva raamotsuse nõukogu poolt vastuvõtmise ajal teha avalduse, et lõike 1 punktides c ja/või d esitatud kuritegude eitamine või mitteoluliseks tunnistamine on riigis karistatav üksnes juhul, kui liikmesriigi siseriikliku kohtu ja/või rahvusvahelise kohtu või üksnes rahvusvahelise kohtu lõpliku otsusega on tuvastatud selliste kuritegude toimepanemine.

Artikkel 2

Õhutamine ja kaasaaitamine

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 nimetatud tegudele kaasaaitamine on karistatav.

2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 1 punktides c ja d nimetatud tegudele õhutamine on karistatav.

Artikkel 3

Karistused

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 1 ja 2 nimetatud tegude eest määratakse tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused.

2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 nimetatud teod oleks kriminaalkorras karistatavad ning et karistuse maksimummääraks oleks vähemalt ühe- kuni kolmeaastane vanglakaristus.

Artikkel 4

Rassistlik ja ksenofoobiline motiiv

Artiklites 1 ja 2 nimetamata süütegude osas võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et rassistliku ja ksenofoobilist motiivi loetakse raskendavaks asjaoluks või et sellist motiivi võib kohtus arvesse võtta karistuse määramisel.

Artikkel 5

Juriidiliste isikute vastutus

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele artiklites 1 ja 2 nimetatud tegude eest, mille on nende huvides toime pannud iseseisvalt või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kelle juhtiv koht juriidilise isiku juures põhineb:

a) õigusel esindada juriidilist isikut või

b) õigusel teha juriidilise isiku nimel otsuseid või

c) õigusel kontrollida seda juriidilist isikut.

2. Lisaks lõikes 1 sätestatud juhtudele võtavad kõik liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele, kui lõikes 1 nimetatud isiku järelevalve või kontrolli puudumise tõttu on osutunud võimalikuks, et juriidilise isiku alluvuses olev isik on selle juriidilise isiku huvides pannud toime artiklites 1 ja 2 nimetatud teo.

3. Juriidilise isiku vastutus vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetlust füüsiliste isikute suhtes, kes on osalenud artiklites 1 ja 2 nimetatud tegude toimepanemises täideviija või kaasaaitajana.

4. "Juriidilise isiku" all mõistetakse mis tahes üksust, millel on juriidilise isiku staatus kehtivate siseriiklike õigusaktide kohaselt; välja arvatud riigid või teised avalik-õiguslikud organid, kes teostavad riigivõimu, ning avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.

Artikkel 6

Juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad karistused

1. Iga liikmesriik võtab vajalikke meetmeid tagamaks, et artikli 5 lõike 1 kohaselt vastutusele võetud juriidilise isiku suhtes saab kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mille hulka kuuluvad kriminaalõiguslikud või muud trahvid ning võivad kuuluda muud karistused, näiteks:

a) riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine;

b) ajutine või alaline äritegevuse keeld;

c) kohtuliku järelevalve alla võtmine;

d) sundlõpetamine.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 5 lõike 2 kohaselt vastutusele võetud juriidilise isiku suhtes saab kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või meetmeid.

Artikkel 7

Riigiõiguslikud normid ja aluspõhimõtted

1. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse aluspõhimõtteid, sealhulgas sõnavabadust ja ühinemisvabadust, mis on kirja pandud Euroopa Liidu asutamislepingu artiklis 6.

2. Käesolev raamotsus ei kohusta liikmesriike võtma meetmeid, mis on vastuolus ühinemisvabadust ja sõnavabadust, eelkõige ajakirjandusvabadust ja muude meediakanalite sõnavabadust käsitlevate aluspõhimõtetega, nagu need tulenevad riigiõiguslikest tavadest või eeskirjadest, mis reguleerivad ajakirjanduse ja muude meediakanalite õigusi ja kohustusi ning nende protseduurilisi tagatisi, kui sellised eeskirjad on seotud vastutuse piiritlemise või piiramisega.

Artikkel 8

Kriminaalmenetluse algatamine

Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 1 ja 2 nimetatud tegude uurimine või nende eest süüdistuse esitamine ei sõltu teo ohvri tunnistusest või süüdistusest, vähemalt kõige tõsisemate juhtude korral, kui teod on toime pandud nende territooriumil.

Artikkel 9

Jurisdiktsioon

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artiklites 1 ja 2 nimetatud tegude üle, kui tegu on pandud toime:

a) täielikult või osaliselt liikmesriigi territooriumil; või

b) selle liikmesriigi kodaniku poolt; või

c) sellise juriidilise isiku huvides, mille peakontor asub kõnealuse liikmesriigi territooriumil.

2. Kõik liikmesriigid võtavad lõike 1 punkti a kohase jurisdiktsiooni kehtestamisel vajalikud meetmed tagamaks, et nende jurisdiktsioon laieneb ka sellistele juhtudele, mille puhul tegu on toime pandud infosüsteemi abil ja:

a) õiguserikkuja sooritab teo füüsiliselt liikmesriigi territooriumil viibides, olenemata sellest, kas teo sooritamisel on kasutatud liikmesriigi territooriumil asuva infosüsteemi materjali;

b) teo sooritamisel on kasutatud liikmesriigi territooriumil asuva infosüsteemi materjali, olenemata sellest, kas õiguserikkuja sooritab teo füüsiliselt liikmesriigi territooriumil viibides.

3. Liikmesriik võib otsustada mitte kohaldada või kohaldada ainult teatud juhtudel ja asjaoludel lõike 1 punktides b ja c sätestatud jurisdiktsiooni sätet.

Artikkel 10

Rakendamine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikud meetmed [...][9].

[9] Kahe aasta pärast alates raamotsuse vastuvõtmisest.

2. Liikmesriigid edastavad samaks kuupäevaks nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile nende sätete teksti, millega võetakse siseriiklikku õigusse üle käesolevast raamotsusest tulenevad kohustused. Nõukogu annab hiljemalt […][10] selle teabe alusel koostatud aruande ja komisjoni kirjaliku aruande põhjal hinnangu, kas liikmesriigid on käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikke meetmeid võtnud.

3. Enne kolme aasta möödumist artikli 10 lõikes 1 nimetatud tähtajast vaatab nõukogu käesoleva raamotsuse läbi. Läbivaatamist ette valmistades küsib nõukogu liikmesriikidelt, kas neil ilmnes raamotsuse rakendamisel raskusi õigusalases koostöös seoses artikli 1 lõikes 1 nimetatud süütegudega. Lisaks sellele võib nõukogu paluda Eurojustil esitada aruande selle kohta, kas siseriiklike õigusaktide vaheliste erinevuste tõttu ilmes nimetatud valdkonnas raskusi liikmesriikide vahelises õigusalases koostöös.

Artikkel 11

Ühismeetme 96/443/JSK kehtetuks tunnistamine

Ühismeede 96/443/JSK tunnistatakse käesolevaga kehtetuks.

Artikkel 12

Territoriaalne kohaldatavus

Käesolevat raamotsust kohaldatakse Gibraltari suhtes.

---

[10] Viis aastat pärast raamotsuse vastuvõtmist.

Artikkel 13

Jõustumine

Käesolev raamotsus jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja